

VENKOV 2020

13. ROČNÍK SEMINÁŘE

Výzkumné centrum Rural, které pracuje na Přírodovědecké fakultě UK v Praze, uspořádalo již 13. ročník semináře Venkov, tentokrát s vročením 2020. Každoroční seminář si klade za cíl představit výsledky práce členů Výzkumného centra RURAL za uplynulý rok. Současně je seminář velmi dobrou příležitostí k získání zpětné vazby od odborníků, expertů z dalších univerzitních pracovišť a dalších výzkumníků, ale stejně tak i zkušených praktiků, kteří řeší každodenní i dlouhodobé problémy rozvoje na venkově. V letošním roce se hlavní téma semináře neslo v duchu konceptů rozvoje venkova, které připravuje MMR, a do kterých významnou měrou přispěly výsledky dosažené v rámci práce Výzkumného centra Rural.

Úvodní vystoupení si připravila Marie Zezulková, ředitelka Odboru regionální politiky MMR, která seznámila účastníky semináře s hlavními cíli a principy nově schválené Strategie regionálního rozvoje Česka 2020+. Souhlasného a pozitivního přijetí se dostalo především těm částem vystoupení, kdy z úst vrcholné představitelky státní

správy zazněla kritika tvorby strategií a koncepcí na celostátní úrovni bez jednoznačného dopadu do území. Velmi pozitivně byly přijaty části vystoupení paní ředitelky, kde zdůrazňovala roli lokálních iniciativních skupin a nutnost respektu k lokálním podmínkám.

Richard Nikischer, vedoucí Oddělení rozvoje venkova na MMR představil nový dokument Koncepce rozvoje venkova, který byl přijat vládou ČR

13. 1. 2020 a který stanovuje principy a cíle rozvoje venkova. Vláda poprvé přijala ucelený koncepční dokument, který sleduje všechny aspekty rozvoje venkova a který má velké ambice napomoci koordinovat dosud roztržštěné nebo nejednotné přístupy k venkovu jak ze strany resortů, tak i ze strany krajů. Předcházejícím koncepčním materiálem k rozvoji venkova projednaným vládou byl, pokud se nemýlím, dávný Program rozvoje venkova z roku 1991.

Foto: Archiv výzkumného centra RURAL

Radim Perlín představil koncepci a hlavní cíle výzkumného projektu zaměřeného na formy a nástroje rozvoje nemetropolitních oblastí. Ambicí projektu je ve spolupráci s odborníky připravit soubor nástrojů lokálního rozvoje, které budou skutečně efektivní a budou respektovat přirozené rozdíly mezi venkovskými regiony. Stát má efektivně využívat celostátní nástroje, které mají pomoci těm regionům, lokalitám nebo společenstvím, které se dostaly pod obecně přijímaný standard kvality života. Velmi důležitá role státu je ale také v tom, že musí vytvářet příznivé prostředí pro to, aby komunity mohly využívat i lokální nástroje regionálního rozvoje, které mohou rozvoj nastartovat. Za skutečně efektivní využití lokálních nástrojů má odpovědnost lokální komunita.

Jakub Kyselovič ze Sociologického ústavu AV představil výsledky studia dostupnosti některých typů občanské vybavenosti na venkově. V diskusi nejvíce rezonovala zastupitelnost a postupná integrace služeb na venkově, kde jedna provozovna může poskytovat základní služby v mnoha oblastech. Významný problém pak představuje rozdrobenost sídelní struktury, kdy přítomnost služby v obci je pro obyvatele územně oddělených sídel často velmi nedostupná. Jiří Ježek ze Zápaadočeské univerzity v rámci řešení svého projektu hledá nástroje rozvoje pro malá města a jejich zázemí. Ve svém vystoupení velmi jasně připomněl, že nelze studovat venkov bez studia při-

rozených center obslužnosti na venkově, tedy středních a malých měst. Dopolední blok uzavřel Pavel Březina, představitel Svazu českých a moravských spotřebních družstev (COOP). Jeho vystoupení se neslo v duchu srovnání obchodních modelů velkých řetězců a malých venkovských prodejen, které musejí, mají-li být konkurenceschopné, nabízet podobný nebo dokonce stejný sortiment a současně podobnou cenu pro spotřebitele.

Odpolední programový blok byl již zaměřen na představení výsledků práce Výzkumného centra Rural Přírodovědecké fakulty UK. Nejprve Marek Komárek a Pavel Chromý podrobně seznámili s hodnocením výsledků šetření u více než 3 000 respondentů a seznámili s názory dotazovaných na existující bariéry a možnosti rozvoje nemetropolitních oblastí. Dále se Tomáš Havlíček, Vít Jančák, Miroslav Marada a Hana Bednářová zaměřili na shrnutí výsledků terénního šetření v sídlech vybraných ORP. V rámci terénní práce jsme hodnotili veřejná prostranství a další důležitá místa v obcích. Právě upravenost a architektonický výraz míst, kde se lidé scházejí a kde mohou čerpat informace, je velmi významným indikátorem skutečného sociálně-ekonomického prostředí a aktivit v konkrétním sídle. Hodnocení proběhlo nejen na úrovni obcí, ale také na úrovni nejmenších sídel. Je patrné, že představitelé samospráv již investovali velké prostředky do výrazu veřejných prostranství a veřejných budov a že rozdíly mezi typy venkova

nejsou významné. První výsledky hodnocení polostrukturovaných rozhovorů s lokálními aktéry přinesly zajímavé postřehy o jejich problémech, jejich zatížení legislativně-technickými a byrokratickými překážkami a potřebě zlepšení jak horizontální, tak i vertikální komunikace.

Na závěr semináře Radim Perlín představil možnosti a nástroje rozvoje lokálních společenství. Výzkumný tým považuje za podstatné, že nástroje rozvoje nejsou pouze finanční a dotační, ale že mezi ně patří stejně také i organizační a legislativní nástroje nebo věcné nástroje lokálního rozvoje. Tyto nefinanční (nedotační) nástroje mají stejný nebo v některých případech i větší význam pro aktivní stimulaci nebo útlum práce lokálních aktérů – vedou tedy k lokálnímu rozvoji.

Na konferenci přijalo pozvání více než 150 účastníků ze všech oblastí rozvoje venkova od představitelů konkrétních lokálních společenství, přes zástupce místních akčních skupin (MAS), celostátních spolků, které sledují rozvoj venkova, až po významné zástupce akademické sféry prakticky ze všech pracovišť, které se venkovem odborně zabývají.

Všechna vystoupení jsou k dispozici ke stažení na webu rural.cz.

*RNDr. Radim Perlín Ph.D.
vedoucí výzkumného centra RURAL
Přírodovědecká fakulta UK*